

103774

ny-
ver?
innful
r på
rdhus'
Men
dette
så vel
sans
rad-
sier
føre-
men-
har
av-
oket
er.
litt
nere
de
er
mil-
pro-
ad å
iske
vok-
me-
til å
i av
nens
r å
sin
hvor
ittel
fore-
tro
ker-
nia.
ar i
på
om-
og
be-
ekk-
et i
ning
sser-
e på
span-
dre-
l. a.

nar de samvirkende arbeiderne har gjort for Norge i tillegg, som på bildet utgjør hodet på skulpturen. Vi skal avstå fra en vurdering av de talrike byggekunstneres innsats, bare slå fast at det i ordets videste forstand dreier seg om et kollektivarbeid.

delse fra Universitetets tysksek-
sjon holdte en gjesteforelesning i
Auditorium 1, Sophus Bugges
Hus fredag klokka 17.15 til 19.

rør får tilskrives de som har
både i tide og utide å få ram på
regjeringen.
De har også konsekvent nek-

Lisbeth Nygaard, Bergen og
Helge G. Simonsen, Kristian-
sand S, begge p.t. Oslo.

Magister Knut Langfeldt:

DAGBLADETS
kronikk 17. september 1964

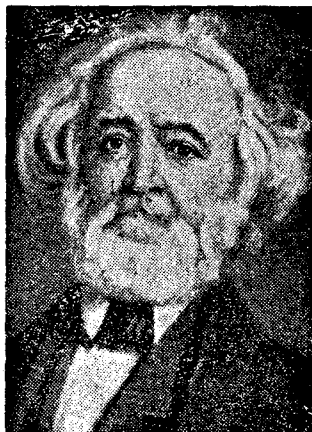
Den 1. Internasjonale 100 år

28. september vil Moskva og Peking i alle fall være enig om én ting: Det er 100 år siden «Det internasjonale Arbeiderforbund» eller Den første Internasjonale, som den seinere skulle bli kalt, ble stiftet på et stort åpent møte i St. Martin's Hall i London. Den sosialistiske bevegelse fikk da for første gang et verdensomfattende organisasjonsapparat til sin rådighet.

Utover erkjennelsen av dette faktiske forhold vil imidlertid enigheten innen den kommunistiske og sosialistiske verden neppe strekke seg, og 100-årsdagen for Den første Internasjonales stiftelse kan være et passende høve for enkelte refleksjoner.

Parolen fra den franske revolusjon i 1789 om Frihet — Likhet og Broderskap hadde for alvor satt fart i bestræbelser etter internasjonalt samarbeid og tanken om et brorskapsbånd mellom alle mennesker ble en ledetråd for utallige mellomfolkelige ligaer og forbund i første halvdel av det 19. århundre.

Slik går en ubrutt linje fra stormen på Bastillen til Marx og Engels i 1848 gav ut sitt berømte «Kommunistiske manifest» og slynget verdenshistoriens mest brukte og kanskje mest forrådt slagord — «Proletarer i alle land — foren dere» utover en undertrykt arbeiderklasse. Ennå skulle det imidlertid gå 16 år før samarbeidet mellom sosialister fra en rekke europeiske land kunne finne sin organisatoriske form og det var som erfarne politikere og berømte teoretikere Karl Marx og Friedrich Engels en høstdag i London 1864 kunne tre fram for engelske, franske og tyske arbeidere, legge fram den kjente adressen og åpne veien for de første hundre års sosialistisk strid og samarbeid.

Karl Marx skrev Det kommunistiske manifest som ble en slags bibel for Den første Internasjonale, som ble dannet for 100 år siden. Magister Knut Langfeldt gjennomgår i denne artikkelen de tre forskjellige «Internasjonales» historie og konkluderer med at etterkrigstidens forsøk på å skape en felles ideologisk plattform for den internasjonale arbeiderbevegelse er slått totalt feil.

Skjønt Den første Internasjonales levetid ble kort — den ble splittet i to på kongressen i Haag i 1872 og endelig oppløst i 1876, har den hatt fundamental betydning både i snevrere arbeiderpolitisk forstand og derigjennom også for hele den seinere historiske utvikling. I den sosialistiske tenkning representerer Den første Internasjonale et veldig sprang framover. Gjennom årtier hadde sosialistiske teoretikere formet sitt syn på samfunnsutviklingen og arbeiderklassens frigjøringskamp, de fleste av dem hadde sittet ved sitt skrivebord og formet morgendagens perspektiver, plutselig møttes deres vell av tanker i et for praksis utmeislet forum — det første proletariske verdensparti —

og fylte dets indre liv med konsentrert sosialistisk teori.

Selv om Den første Internasjonale uten tvil i enkelte land hadde den direkte ledelse av arbeidernes økonomiske og politiske kamper, var det i første rekke på det ideologiske plan Internasjonals virksomhet skulle få sin store betydning. Samtlige kongresser — i alt 5 før splittelsen i 1872 — var preget av tilsynelatende spissfindige teoretiske diskusjoner og lange prinsipielle vedtak.

«Arbeiderklassens frigjøring må være dens eget verk» fastslo Internasjonals statutter og åpnet dermed for den ennå pågående debatt om forholdet mellom en ren proletarisk sosialisme og hvilken som helst form for liberal eller konservativ sosialpolitikk. Samtidig tok reisingen av selvstendige nasjonale arbeiderpartier til i kamp mot det liberale borgerskaps arbeiderpolitikk, en prosess som i vårt eget land blant annet førte til dannelsen av Det norske Arbeiderparti i 1887.

«Arbeiderklassens kamp» fastslo statuttene videre «var ingen kamp for klasseprivilegier og klassemonopoler, men for opprettelsen av like plikter og rettigheter og opphevelsen av ethvert klasseregime» og pekte dermed på et sentralt spørsmål i den videre sosialistiske utvikling.

Også så sentrale problemer som kollektiviseringen av jorda kontra private bondebruk, fagforeningenes underordning under den politiske ledelse og «den demokratiske sentralisme» kontra de enkelte seksjoners nasjonale selvstendighet ble grundig drøftet i de fortvilede år 1864—1872 og dannet i virkeligheten grunnlaget for all seinere sosialistisk debatt.

Deri ligger også Den første Internasjonals historiske betydning. Den ble et møtested for alle eksisterende retninger innen internasjonal sosialisme, som de franske proudhonister, de engelske owenitter, de tyske marxister og de russiske anarkister.

I konflikten mellom de to siste retninger, personifisert i Karl Marx og

Mikhail Alexandrovitch Bakunin, lå også kimen til Internasjonals sammenbrudd. Kampen mellom Marx og Bakunin gjaldt blant annet den sentrale ledelses rett til å blande seg opp i de enkelte seksjoners indre anliggende og ble ført med alle de mistenkelige gjørelsens midler som seinere i stor utstrekning har preget virksomheten i første rekke innen den kommunistiske arbeiderbevegelse.

Den første Internasjonale endte — ironisk nok — sine dager i De forente stater. Et nylig utkommet verk av Samuel Bernstein: The First International in America kaster et interessant lys over dens siste leveår etter Haag-kongressen i 1872, der Marx og Engels fikk godkjent overføringen av generalrådets sete til New York, hvor den tysk-amerikanske marxist Friedrich Sorge stod for dens ledelse fram til det endelige sammenbrudd i 1876.

Selv om Det internasjonale Arbeiderforbund la en del av fundamentet for Den annen Internasjonale som ble grunnlagt i Paris på 100-årsdagen for den franske revolusjon — i 1889 — var denne likevel ingen umiddelbar fortsettelse.

Meget hadde skjedd i den sosialistiske bevegelse 1876—1889 og det var i første rekke de enkelte lands arbeiderpartier som skulle bli Den annen Internasjonals grunnpilarer. Slutten av det nittende århundre og begynnelsen av vårt eget ble for arbeiderbevegelsen en tid med veldig organisatorisk utbygging og parlamentarisk framgang og selv om mange av prinsippene fra Den første Internasjonales vedtak levde videre i de enkelte sosialdemokratiske partiers programmer, opplevde verden nå atter en gang et dyptgående skisma mellom liv og lære.

Mens Den første Internasjonales ledere skilte lag på grunn av ideologiske kontroverser, var det i årene opp under første verdenskrig bare Lenin og hans menn, sammen med minoriteter i de

innemor, begynner meget dramat-
tiske forhandlinger om høyprisen.
Hun stiller seg opp på balkongen
og spør: — Hvor mye?

Straks eseleieren har forlangt
sin pris, setter hun i et vilt hyl
og skriker til mannen at han kan
ta med eslene og forsvinne øye-
blikkelig! Når «karavane» er vel
utenfor porten igjen, kommer esel-
eieren med et tilbud som ligger et
hakk lavere enn sist. Men hus-
hjelpen roper tilbake at vi kan
kjøpe høy av en annen mann, som
selger mye billigere. Det blir stille
en liten stund, men så banker det

Inger Austveg på Bambi som koster det samme, inklusive sal,
som en sykkel i Oslo.

To av de faste høyleverandørene.

Etiopia
bør kt
for at
at de
små
flest
som k
å reg
tus o
var e
livgar
nerte
slavis
seren
stran
av rj
toa,
bædi
at h
far,
serei
ning
innr
lene
frem
av
tere
svar
hest
stall
på
Har
keis
til
lace
min
und
side
med
dele
som
inn
dral
Så
de
sin
eleg
ett
hum
tyde
Han
mer
da
det
På
Jeg
laiss
hest
Og
stat
ham
rike
med
rygg
sere
verd
at
sjon
De
ensk
sere
sam
seg

vesteuropéiske sosialdemokratiske par-
tier som for alvor mente at arbeider-
bevegelsens politiske praksis måtte stå
i samsvar med prinsippene fra Den
første Internasjonales resolusjoner og
retningslinjer.

Var således det første forsøk på å
realisere den proletariske internasjonal-
isme preget av ideologisk skarpheit og
manglende basis i massen, skulle det
annet forsøk preges av stadig bredere
oppslutning om den praktiske kamp,
mens de ideologiske prinsipper bare
tjente som høytidsferni.

★

Nettopp i de dager da man kunne
feire 50-årsjubileet for Den første In-
ternasjonales grunnleggelse, brøt den
sosialistiske internasjonalisme for an-
nen gang sammen. Sommeren 1914, de
fleste sosialistiske ledere var på ferie
og net vel den skyfri himmel, ble det
forgjeves gjort enkelte spredte forsøk
på å oppnå en felles-européisk sosialist-
isk front mot krigen og krigsbevilgning-
ene. Et håpløst foretagende.

Krigen — erklærte blant annet de
franske sosialdemokrater overfor den
tyske sosialdemokratiske leder Herman
Müller — var en forsvarskrig og det
var den franske arbeiderklassens plikt å
forsvare sitt land. Livet selv hadde
avslørt «internasjonalismens» hulhet
— tilbake på krigsskansen stod den na-
sjonal-sjåvenistiske tyske, franske, en-
gelske, belgiske, østerrikske og russis-
ke arbeider. Også Den annen Interna-
sjonale hadde brutt sammen.

Men gjennom krigslarm og stillings-
krig levde internasjonalismens idé vi-
dere og på konferanser i de sveitsiske

landsbyer Zimmerwald og Kienthal ble
det atter en gang lagt grunnen for en
internasjonal proletarisk kamporgani-
sasjon — Den tredje Internasjonale —
Komintern. Ut av den russiske revolus-
jon, verdenskrigen og massenes radi-
kalisering oppstod atter en gang en or-
ganisasjon som sa seg å skulle føre
arbeiderens sak fram til seier.

Den tredje Internasjonale, hevdet
Lenin og Sinovjev, var Den første
Internasjonales sanne arvtaker og
skulle fortsette Marxs og Engels' kamp
for den marxistiske ideologis endelige
triumf. Det som hadde utviklet seg i
spireform i årene 1864—1872 skulle nå
slå ut i full blomst. Den avgjørende
myndighet over de enkelte seksjoner lå
i den sentrale ledelsen — Eksekutivko-
miteens — hånd, og de enkelte parti-
ers nasjonale liv ble — med enkelte
unntak som for eksempel Tysklands
Kommunistiske Parti — redusert til re-
ne refleks-organer.

Striden mellom Marx og Bakunin
dannet forbilde for det Kominterns le-
dende personligheter — og det var
mange av dem — skulle oppleve. En et-
ter én ble de fjernet — ennå hersker
det uvisshet over hvilken tragisk skjeb-
ne mange av verdens fremste kommuni-
ster gikk i møte — bare menn som
Otto Kuusinen, Palmiro Togli-
atti og enkelte andre greide seg gjen-
nom den sydende inkvisitoriske hekse-
gryte Komintern etter hvert skulle
bli.

Organisasjonen ble mer og mer lam-
met i sin slagkraft. Verken den itali-
enske fascisme, den tyske nasjonal-
sosialisme eller den spanske falangis-
me greide Den tredje Internasjonale å

tilføre et eneste alvorlig slag. Tvert
imot ble for eksempel den spanske bor-
gerkrig av Kominterns folk blant an-
net foranledning til et blodig indre
oppgjør med de spanske anarkister —
Bakunins ideologiske etterfølgere.

Sist — men ikke minst — utbruddet
av den annen verdenskrig betydde et
like stort sammenbrudd for Den tred-
je Internasjonale som 1914 betydde for
Den annen.

Den tysk-sovjetiske pakt hadde
skapt håpless forvirring i de kom-
munistiske partier. Tesen: Stalins stor-
maktpolitikk lik den høyeste form for
proletarisk internasjonalisme og Dimi-
trofs parole om den annen verdenskrig
som en ren imperialistisk krig hadde
fullstendig undergravd den siste rest
av selvstendig tenkning hos de fleste
av Kominterns ledende kadre og den
overraskende beskjed om Internasjona-
lens oppløsning i 1943 kom som en be-
frielse fra et overlevd og misbrukt in-
strument.

★

Etterkrigstidens forsøk på
ennå en gang å gi internasjonal arbei-
derbevegelse en felles ideologisk platt-
form, har slått totalt feil. Kominforms
største bragd var å ekskludere de ju-
goslaviske kommunister, selv sagt til to-
nen av Internasjonalen og med alle
tenkelige skjellsord som gjennom-
gangsmelodi. Kominform er død — ti-
toismen lever i beste velgående — både
i Jugoslavia og andre steder.

Dagens ordrike replikk-veksel mel-
lom Peking og Moskva danner den fo-
reløpige sluttetappe i den proletariske
internasjonalismes lidelsevei. Ingen
forsikring verken fra Mao eller Krust-
sjov kan få et alvorlig tenkende men-
neske til å mene at de to herrers brev-

veksling har det ringeste til felles med
sosialistisk internasjonalisme, selv om
de begge aldri så meget hevder å væ-
re Den første Internasjonales eneste
rettmessige arvtakere.

★

Hva de sosialdemokratiske
partier angår, har de etter annen ver-
denskrig fornuftig og realistisk nok ik-
ke gjort noe alvorlig forsøk på å skape
en felles ideologisk plattform. Riktig-
nok feirer også Den annen Internasjo-
nales ektefødte sønn — Det internasjo-
nale sosialistiske Byrå i Brussel Den
første Internasjonales hundreårs-dag
med mange ord og lange utredninger,
men selv ikke mellom de skandinaviske
arbeiderpartier er det i dag noen an-
nen enhet enn den det enkelte lands
konkrete situasjon tillater, noe blant
annet diskusjonen om et felles nord-
isk forsvarsforbund i høyeste gard
viste.

Slik har hundre års sosialistisk in-
ternasjonalisme ført arbeidervegelsen
inn i en dyp krise, hvor kommunister
står mot kommunister, sosialister mot
sosialister.

I sin egen realiseringsprosess har
den internasjonale sosialistiske bror-
skapstanke tilintetgjort — med den
dialektiske negasjons lovmessighet —
sitt opprinnelig utgangspunkt. Den
russiske revolusjon brakte det inter-
nasjonalt innstilte russiske proletariat
til makten — for å bygge opp et ne-
otsaristisk regime, sosialdemokratiets
frammarsj i den vestlige verden har
slettet ut alle vesentlige skillelinjer
mellom borgerlig og sosialistisk uten-
rikspolitikk. Slik tilhører ennå den
sosialistiske internasjonalisme de lys-
ende lederstjerner i ideenes verden.